ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषत्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ – ୩)

108 Upanishad (Vol – 3)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । **ଉପନିଷଦ**କୁ ବେଦର **ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର** ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ '**ବେଦାନ୍ତ**' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ '**ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା**' ଓ '**ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା**' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ସ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ ରହୁଥିଲା, ସେଇମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "**ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା**" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ **୧୦୮**ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡିକ ହେଲେ - **ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ**, ଓ **ଯୋଗ** । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ **ଦଶୋପନିଷଦ,** ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ **୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ**, ସେଗୁଡିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଇଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ଵେତାଶ୍ଵତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଋଗ୍ ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁଦ୍ଗଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହ୍ବୃଚ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୬	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବଜ୍ରସୂଚୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଣ୍ଡିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲ, ଜବାଲି	ଯୋଗଚୂଡାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍କନ୍ଦ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସନ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଈଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ, ମୁକ୍ତିକା	ଜାବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାଟ୍-ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ରମ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ-ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ୍, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଲ, ଶରଭ, ଭସ୍ମଜାବାଲ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସର୍ବମୋଟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ସୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧
ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ
ସଂପାଦକ
ସଂସାରଫଳ, ପଚାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା

ସନ୍ନ୍ୟାସ ଉପନିଷଦ

(Sannyasa Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Yagyavalkyopanisat / Yagyavalkya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ବଲାଙ୍ଗୀର, ଓଡ଼ିଶା,

mehertaranisen1@gmail.com

ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

ସଂନ୍ୟାସଜ୍ଞାନସଂପନ୍ନା ୟାନ୍ତି ୟଦ୍ୱୈଷ୍ଣବଂ ପଦମ୍ ।
ତଦ୍ୱୈ ପଦଂ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ଜନକୋ ହ ବୈଦେହୋ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟମୁପସମେତ୍ୟୋବାଚ
ଭଗବନ୍ସଂନ୍ୟାସମନୁବ୍ରୂହୀତି କଥଂ ସଂନ୍ୟାସଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ ସମାପ୍ୟ ଗୃହୀ ଭବେତ୍ ।
ଗୃହାଦ୍ୱନୀ ଭୂତ୍ୱା ପ୍ରବ୍ରଜେତ୍ ।
ୟଦି ବେତରଥା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟାଦେବ ପ୍ରବ୍ରଜେଦ୍-ଗୃହାଦ୍ୱା ବନାଦ୍ୱା ।
ଅଥ ପୁନର୍ବ୍ରତୀ ବାଽବ୍ରତୀ ବା ସ୍ନାତକୋ ବାଽସ୍ନାତକୋ ବା ଉତ୍ସନ୍ନାଗ୍ନିରନଗ୍ନିକୋ
ବା ୟଦହରେବ ବିରଜେତ୍ତଦହରେବ ପ୍ରବ୍ରଜେତ୍ ।
ତଦେକେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାମେବେଷ୍ଟିଂ କୁର୍ବନ୍ତି ।
ଅଥବା ନ କୁର୍ୟାଦାଗ୍ନେୟ୍ୟାମେବ କୁର୍ୟାତ୍ । ଅଗ୍ନିର୍ହି ପ୍ରାଣଃ ।
ପ୍ରାଣମେବୈତୟା କରୋତି । ତ୍ରୈଧାତବୀୟାମେବ କୁର୍ୟାତ୍ ।
ଏତୟୈବ ତ୍ରୟୋ ଧାତବୋ ୟଦୁତ ସତ୍ତ୍ୱଂ ରଜସ୍ତମ ଇତି ।
ଅୟଂ ତେ ୟୋନିର୍ଋତ୍ୱିଜୋ ୟତୋ ଜାତୋ ଅରୋଚଥାଃ ।
ତଂ ଜାନନ୍ନଗ୍ନ ଆରୋହାଥାନୋ ବର୍ଧୟା ରୟିମିତ୍ୟନେନ ମନ୍ତ୍ରେଣାଗ୍ନିମାଜିଘ୍ରେତ୍ ।

Not For Commercial Use

ଏଷ ବା ଅଗ୍ନେର୍ୟୋନିର୍ୟଃ ପ୍ରାଣଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାଂ ୟୋନିଂ ଗଚ୍ଛ
ସ୍ୱାହେତ୍ୟେବମେବୈତଦାଗ୍ରାମାଦଗ୍ନିମାହୃତ୍ୟ ପୂର୍ବବଦଗ୍ନିମାଜିଘ୍ରେତ୍ ।
ୟଦଗ୍ନିଂ ନ ବିନ୍ଦେଦପ୍ସୁ ଜୁହୁୟାଦାପୋ ବୈ ସର୍ବା ଦେବତାଃ ସର୍ବାଭ୍ୟୋ
ଦେବତାଭ୍ୟୋ ଜୁହୋମି ସ୍ୱାହେତି ସାଜ୍ୟଂ ହବିରନାମୟମ୍ ।
ମୋକ୍ଷମନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ରୟ୍ୟେବଂ ବେଦ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତଦୁପାସିତବ୍ୟମ୍ ।
ଶିଖାଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟେତି ତ୍ରିବାରମୁଚ୍ଚରେତ୍ ।
ଏବମେବୈତଦ୍-ଭଗବନ୍ନିତି ବୈ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୧ ।।

ଅଥ ହୈନମତ୍ରିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତୀ କଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।
ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଇଦଂ ପ୍ରଣବମେବାସ୍ୟ ତଦ୍ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ୟ ଆତ୍ମା ।
ପ୍ରାଶ୍ୟାଚମ୍ୟାୟଂ ବିଧିରଥ ବା ପରିବ୍ରାଡ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣବାସା ମୁଣ୍ଡୋଽପରିଗ୍ରହଃ
ଶୁଚିରଦ୍ରୋହୀ ଭୈକ୍ଷମାଣୋ ବ୍ରହ୍ମଭୂୟାୟ ଭବତି ।
ଏଷ ପନ୍ଥାଃ ପରିବ୍ରାଜକାନାଂ ବୀରାଧ୍ୱନି ବାଽନାଶକେ ବାପାଂ ପ୍ରବେଶେ
ବାଗ୍ନିପ୍ରବେଶେ ବା ମହାପ୍ରସ୍ଥାନେ ବା ।
ଏଷ ପନ୍ଥା ବ୍ରହ୍ମଣା ହାନୁବିତ୍ତସ୍ତେନେତି ସ ସଂନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମବିଦିତି ।
ଏବମେବୈଷ ଭଗବନ୍ନିତି ବୈ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।
ତତ୍ର ପରମହଂସା ନାମ ସଂବର୍ତକାରୁଣିଶ୍ୱେତକେତୁଦୂର୍ବାସଋଭୁନିଦାଘଦତ୍ତାତ୍ରେୟଶୁକବାମଦେବ--
ହାରୀତକପ୍ରଭୃତୟୋଽବ୍ୟକ୍ତଲିଙ୍ଗାଽବ୍ୟକ୍ତାଚାରା ଅନୁନ୍ମତ୍ତା
ଉନ୍ମତ୍ତବଦାଚରନ୍ତଃ ପରସ୍ତ୍ରୀପୁରପରାଙ୍-ମୁଖାସ୍ତ୍ରିଦଣ୍ଡଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ ଭୁକ୍ତପାତ୍ରଂ ଜଲପବିତ୍ରଂ ଶିଖାଂ
ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ବହିରନ୍ତଶ୍ଚେତ୍ୟେତତ୍ସର୍ବଂ ଭୂଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟପ୍ସୁ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟାତ୍ମାନମନ୍ୱିଚ୍ଛେତ୍ ।
ୟଥା ଜାତରୂପଧରା ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱା ନିଷ୍ପରିଗ୍ରହାସ୍ତତ୍ତ୍ୱବ୍ରହ୍ମମାର୍ଗେ ସମ୍ୟକ୍ସଂପନ୍ନାଃ ଶୁଦ୍ଧମାନସାଃ
ପ୍ରାଣସଂଧାରଣାର୍ଥଂ ୟଥୋକ୍ତକାଲେ ବିମୁକ୍ତୋ ଭୈକ୍ଷମାଚରନ୍ନୁଦରପାତ୍ରେଣ
ଲାଭାଲାଭୌ ସମୌ ଭୂତ୍ୱା କରପାତ୍ରେଣ ବା କମଣ୍ଡଲୂଦକପୋ ଭୈକ୍ଷମାଚରନ୍ନୁଦରମାତ୍ରସଂଗ୍ରହଃ
ପାତ୍ରାନ୍ତରଶୂନ୍ୟୋ ଜଲସ୍ଥଲକମଣ୍ଡଲୁରବାଧକରହଃସ୍ଥଲନିକେତନୋ ଲାଭାଲାଭୌ ସମୌ ଭୂତ୍ୱା

Not For Commercial Use

ଶୂନ୍ୟାଗାରଦେବଗୃହତୃଣକୂଟବଲ୍ମୀକବୃକ୍ଷମୂଲକୁଲାଲଶାଲାଗ୍ନିହୋତ୍ରଶାଲାନଦୀ-
ପୁଲିନଗିରିକୁହରକୋଟରକନ୍ଦରନିର୍ଝରସ୍ଥଣ୍ଡିଲେଷ୍ୱନିକେତନିବାସ୍ୟପ୍ରଯତ୍ନଃ
ଶୁଭାଶୁଭକର୍ମନିର୍ମୂଲନପରଃ ସଂନ୍ୟାସେନ ଦେହତ୍ୟାଗଂ କରୋତି ସ ପରମହଂସୋ ନାମେତି ।
ଆଶାମ୍ବରୋ ନନମସ୍କାରୋ ନଦାରପୁତ୍ରାଭିଲାଷୀ ଲକ୍ଷ୍ୟାଲକ୍ଷ୍ୟନିର୍ବର୍ତକଃ
ପରିବ୍ରାଟ୍ ପରମେଶ୍ୱରୋ ଭବତି । ଅତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ----

ଯୋ ଭବେତ୍-ପୂର୍ବସଂନ୍ୟାସୀ ତୁଲ୍ୟୋ ବୈ ଧର୍ମତୋ ଯଦି ।
ତସ୍ମୈ ପ୍ରଣାମଃ କର୍ତବ୍ୟୋ ନେତରାୟ କଦାଚନ ।। ୧ ।।

ପ୍ରମାଦିନୋ ବହିଶ୍ଚିତ୍ତାଃ ପିଶୁନାଃ କଲହୋତ୍ସୁକାଃ ।
ସଂନ୍ୟାସିନୋଽପି ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ଦେବସଂଦୂଷିତାଶୟାଃ ।। ୨ ।।

ନାମାଦିଭ୍ୟଃ ପରେ ଭୂମ୍ନି ସ୍ୱାରାଜ୍ୟେ ଚେତ୍ସ୍ଥିତୋଽଦ୍ୱୟେ ।
ପ୍ରଣମେତ୍କଂ ତଦାତ୍ମଜ୍ଞୋ ନ କାର୍ୟଂ କର୍ମଣା ତଦା ।। ୩ ।।

ଈଶ୍ୱରୋ ଜୀବକଲୟା ପ୍ରବିଷ୍ଟୋ ଭଗବାନିତି ।
ପ୍ରଣମେଦ୍ଦଣ୍ଡବଦ୍-ଭୂମାବାଶ୍ୱଚଣ୍ଡାଲଗୋଖରମ୍ ।। ୪ ।।

ମାଂସପାଞ୍ଚାଲିକାୟାସ୍ତୁ ଯନ୍ତ୍ରଲୋକେଽଙ୍ଗପଞ୍ଜରେ ।
ସ୍ନାୟ୍ୱସ୍ଥିଗ୍ରନ୍ଥିଶାଲିନ୍ୟଃ ସ୍ତ୍ରିୟଃ କିମିବ ଶୋଭନମ୍ ।। ୫ ।।

ତ୍ୱଙ୍ମାଂସରକ୍ତବାଷ୍ପାମ୍ବୁ ପୃଥକ୍କୃତ୍ୱା ବିଲୋଚନେ ।
ସମାଲୋକୟ ରମ୍ୟଂ ଚେତ୍କିଂ ମୁଧା ପରିମୁହ୍ୟସି ।। ୬ ।।

ମେରୁଶୃଙ୍ଗତଟୋଲ୍ଲାସିଗଙ୍ଗାଜଲରୟୋପମା ।
ଦୃଷ୍ଟା ୟସ୍ମିନ୍ମୁନେ ମୁକ୍ତାହାରସ୍ୟୋଲ୍ଲାସଶାଲିତା ।। ୭ ।।

Not For Commercial Use

ଶ୍ମଶାନେଷ୍ୱ ଦିଗନ୍ତେଷୁ ସ ଏବ ଲଲନାସ୍ତନଃ ।
ଶ୍ୱଭିରାସ୍ୱାଦ୍ୟତେ କାଲେ ଲଘୁପିଣ୍ଡ ଇବାନ୍ଧସଃ ।। ୮ ।।

କେଶକଜ୍ଜଲଧାରିଣ୍ୟୋ ଦୁଃସ୍ପର୍ଶା ଲୋଚନପ୍ରିୟାଃ ।
ଦୁଷ୍କୃତାଗ୍ନିଶିଖା ନାର୍ୟୋ ଦହନ୍ତି ତୃଣବନ୍ନରମ୍ ।। ୯ ।।

ଜ୍ୱଲନା ଅତିଦୂରେଽପି ସରସା ଅପି ନୀରସାଃ ।
ସ୍ତ୍ରିୟୋ ହି ନରକାଗ୍ନୀନାମିନ୍ଧନଂ ଚାରୁ ଦାରୁଣମ୍ ।। ୧୦ ।।

କାମନାମ୍ନା କିରାତେନ ବିକୀର୍ଣ୍ଣା ମୁଗ୍ଧଚେତସଃ ।
ନାର୍ୟୋ ନରବିହଙ୍ଗାନାମଙ୍ଗବନ୍ଧନବାଗୁରାଃ ।। ୧୧ ।।

ଜନ୍ମପଲ୍ୱଲମତ୍ସ୍ୟାନାଂ ଚିତ୍ତକର୍ଦମଚାରିଣାମ୍ ।
ପୁଂସାଂ ଦୁର୍ବାସନାରଜ୍ଜୁର୍ନାରୀବଡିଶପିଣ୍ଡିକା ।। ୧୨ ।।

ସର୍ବେଷାଂ ଦୋଷରତ୍ନାନାଂ ସୁସମୁଦ୍ଗିକୟାନୟା ।
ଦୁଃଖଶୃଙ୍ଖଲୟା ନିତ୍ୟମଲମସ୍ତୁ ମମ ସ୍ତ୍ରିୟା ।। ୧୩ ।।

ୟସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ତସ୍ୟ ଭୋଗେଚ୍ଛା ନିଃସ୍ତ୍ରୀକସ୍ୟ କ୍ୱ ଭୋଗଭୂଃ ।
ସ୍ତ୍ରିୟଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଜଗତ୍ତ୍ୟକ୍ତଂ ଜଗତ୍ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ।। ୧୪ ।।

ଅଲଭ୍ୟମାନସ୍ତନୟଃ ପିତରୌ କ୍ଲେଶୟେଚ୍ଚିରମ୍ ।
ଲବ୍ଧୋ ହେ ଗର୍ଭପାତେନ ପ୍ରସବେନ ଚ ବାଧତେ ।। ୧୫ ।।

ଜାତସ୍ୟ ଗ୍ରହରୋଗାଦି କୁମାରସ୍ୟ ଚ ଧୂର୍ତତା ।
ଉପନୀତେଽପ୍ୟବିଦ୍ୟତ୍ୱମନୁଦ୍ୱାହଶ୍ଚ ପଣ୍ଡିତେ ।। ୧୬ ।।

ୟୂନଶ୍ଚ ପରଦାରାଦି ଦାରିଦ୍ର୍ୟଂ ଚ କୁଟୁମ୍ବିନଃ ।
ପୁତ୍ରଦୁଃଖସ୍ୟ ନାସ୍ତ୍ୟନ୍ତୋ ଧନୀ ଚେନ୍-ମ୍ରିୟତେ ତଦା ।। ୧୭ ।।

Not For Commercial Use

ନ ପାଣିପାଦଚପଲୋ ନ ନେତ୍ରଚପଲୋ ଯତିଃ ।
ନ ଚ ବାକ୍ଚପଲଶ୍ଚୈବ ବ୍ରହ୍ମଭୂତୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।। ୧୮ ।।

ରିପୌ ବଦ୍ଧେ ସ୍ୱଦେହେ ଚ ସମୈକାତ୍ମ୍ୟଂ ପ୍ରପଶ୍ୟତଃ ।
ବିବେକିନଃ କୁତଃ କୋପଃ ସ୍ୱଦେହାବୟବେଷ୍ୱିବ ।। ୧୯ ।।

ଅପକାରିଣି କୋପଶ୍ଚେତ୍କୋପେ କୋପଃ କଥଂ ନ ତେ ।
ଧର୍ମାର୍ଥକାମମୋକ୍ଷାଣାଂ ପ୍ରସହ୍ୟ ପରିପନ୍ଥିନି ।। ୨୦ ।।

ନମୋଽସ୍ତୁ ମମ କୋପାୟ ସ୍ୱାଶ୍ରୟଜ୍ୱାଲିନେ ଭୃଶମ୍ ।
କୋପସ୍ୟ ମମ ବୈରାଗ୍ୟଦାୟିନେ ଦୋଷବୋଧିନେ ।। ୨୧ ।।

ଯତ୍ର ସୁପ୍ତା ଜନା ନିତ୍ୟଂ ପ୍ରବୁଦ୍ଧସ୍ତତ୍ର ସଂୟମୀ ।
ପ୍ରବୁଦ୍ଧା ଯତ୍ର ତେ ବିଦ୍ୱାନ୍ସୁଷୁପ୍ତିଂ ଯାତି ଯୋଗିରାଟ୍ ।। ୨୨ ।।

ଚିଦିହାସ୍ତୀତି ଚିନ୍ମାତ୍ରମିଦଂ ଚିନ୍ମୟମେବ ଚ ।
ଚିତ୍ତ୍ୱଂ ଚିଦହମେତେ ଚ ଲୋକାଶ୍ଚିଦିତି ଭାବୟ ।। ୨୩ ।।

ଯତୀନାଂ ତଦୁପାଦେୟଂ ପାରହଂସ୍ୟଂ ପରଂ ପଦମ୍ ।
ନାତଃ ପରତରଂ କିଂଚିଦ୍ୱିଦ୍ୟତେ ମୁନିପୁଙ୍ଗବଃ ।। ୨୪ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use